

7. jūnijā Nr. 248. 1933.
Jevriņi oimpaļamā & paome
vairā gājūg.

Zinātnieks, kas atklāja stādu dvēseli

Šinīs dienās, 70 g. v., šķīries no šīs saules viens no ievērojamākiem mūsdienu zinātnes spīdekļiem — indietis Džagadiss Čandra Boze. Zinātnei ārkārtīgi vērtīgs ieguvums ir viņa pētījumi stādu valstī. Viņš centās pierādīt, ka arī stāds ir dzīva „inteligenta“ būtne, ka arī tam ir kaut kas līdzīgs nervu sistēmai un sirds pukstēšanai — ar vārdu sakot — ka arī stādam ir primitīva apziņa un dvēsele.

Savus pētījumus Dž. Boze sāka ar metalliem, pie kam viņš pārliecinājās, ka neorganiskās vielas reaģē tāpat uz ārējiem kairinājumiem, kā organiskās, ka metalli tāpat izjūt zināmu sasprindzējumu, nogurumu un tieksmi pēc atpūtas. Boze novēroja arī, ka dažādas indes, alkohols, medikāmenti un t. t., atstāj uz stādu tādu pašu iespaidu, kādu tie rada cilvēkā, ka arī stāds „noreibst“ no alkohola jeb novist no indes un ka stādu pulsācija atbilst sirds pukstēšanai dzīvniekos un cilvēkā. Boze izdarīja neatsve-

ramus pakalpojumus zemkopībai, novēroja stādu agoniju un nāvi, un ar sevišķa elektriska aparāta palīdzību viņam izdevās novītus stādus atdzīvināt.

Līdzās Tagorem un Gandi, Dž. Bozi Indijā augsti cienī arī kā tīru ētiski garīgu individuālitāti. Jāatzīmē, ka viss Bozes dzīves pirmais posms bija neatlaidīga indiešu zinātnieka cīņa būt līdzvērtīgam tiesībās ar eiropiešu zinātnieku. Galu galā viņš tomēr uzvarēja: angļu valdība atzina viņa izcilos zinātniskos nopelnus un deva viņam savu materiālo un morālisko atbalstu viņa institūta dibināšanai 1917. gadā.

Kā mākslinieka N. Rēriča draugs, Džagadiss Boze atsūtīja arī Baltijas valstu Rēriča biedrību sanāksmei Rīgā, kas notika 10. oktobrī, savu apsveikumu un vislabāko sekmju novēlējumu. Tas, var teikt, arī bija šī lielā zinātnieka pēdējais sveiciens Latvijai.

*D koreise yno abnyms, mō
Dre. Bose njaacem apubem
embae Barm. koreiseley u. P.
b T me u mo pms elactmal lō
noceqny de koreiseley
Lambun.*